

insecten te verjagen (pers. obs. B. Wakkie). Op dezelfde plekken worden regelmatig *Brachyopa*-soorten aangetroffen (DZIOCK 2000), waarmee overigens geen interactie optreedt (pers. obs. J. van Steenis). Zweefgedrag is niet bekend. Er is een waarneming van een mannetje dat drie dagen achtereen schijnbaar bewegingloos op een boomstam zat (DZIOCK 2000).

Vrouwtjes vliegen zoekend langs stammen en gaan soms boomholten binnen. Ze leggen eitjes langs uitvloeiend boomsap en kunnen hiermee uren bezig zijn (SPEIGHT 2003B).

De larve is in Nederland gevonden op 14 augustus 2004 in een sapstroom op een eik in Groesbeek (GE, pers. obs. J. van Steenis). In Frankrijk is de larve in uitvloeiend sap gevonden, aan de voet van een gewone zilverspar van circa tachtig jaar oud met een omtrek van bijna twee meter. In dezelfde sapstroom werden ook larven gevonden van *Brachyopa insensilis* (DUSSAIX 2007, ROTHERAY ET AL. 2006). Buitenlandse waarnemingen aan imago's suggereren dat de soort zich ook kan voortplanten in het sap van loofbomen zoals appel, els, iep, paardenkastanje, populier en wilg (DZIOCK 2000, SPEIGHT 2003A, B, WOLFF 1998B).

Summary – Very rare. No apparent trends. Threatened. Most records are from well-developed deciduous forest on eutrophic soil, except for one record from a solitary oak tree in a bog. In a sap run on this tree a larva was found in August.

Spilomyia Wespvliegen

JVS

Grote zweefvliegen (11-17 mm) die zowel qua uiterlijk als gedrag zeer sterk op wespen lijken. Kenmerkend zijn het tandvormige uitgroeisel onderaan de top van de achterdij, de ogen met bruin vlekkenpatroon en het ontbreken van een middenknobbel op het gezicht.

Taxonomie en determinatie

De taxonomie is duidelijk, zowel wat betreft de afbakening van het genus als de onderscheiden soorten. De Nederlandse soorten zijn te determineren met Barendregt et al. (2000). De buitenlandse soorten kunnen op naam gebracht worden met Kuznetsov (1997), Stackelberg (1958), J. van Steenis (2000) en Thompson (1997a).

Verspreiding

Holarctisch en neotropisch genus met naar schatting dertig soorten. De gebieden met de hoogste soortendichtheid liggen in het zuidwesten van Noord-Amerika en Mexico, rond de Middellandse Zee en in het verre oosten. In de neotropen en het verre oosten zijn nog onbeschreven soorten te verwachten. In Europa komen zeven soorten voor, waarvan er twee uit Nederland bekend zijn.

Ecologie

De soorten zijn sterk aan bossen gebonden, van subtropisch loofbos tot subboreaal naaldbos. Ze houden zich op op zonnige plaatsen, waar ze foerageren op diverse schermbloemen.

men. Mannetjes patrouilleren rond bloemen, bomen en gebladerte op zoek naar vrouwtjes. Daarbij verjagen ze regelmatig wespen.

De larven leven in natte boomholten van diverse loofbomen, zoals gewone esdoorn en berk (COPELAND 1989, DUSSAIX 2002, MAIER 1982, J. VAN STEENIS 2000).

Spilomyia manicata Behaarde wespvlieg

JVS

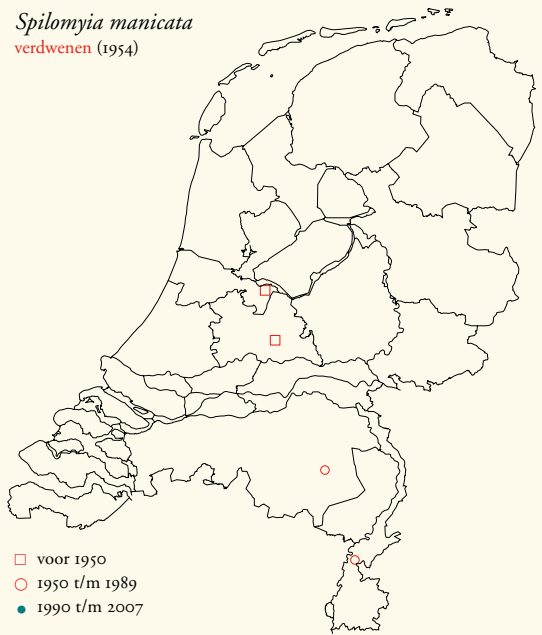
Grote *Spilomyia* met kortbehaard borststuk en geheel zwarte voortarsen. Voorste gele banden op rugplaatjes hoogstens in het midden onderbroken. Gele tekening op borststuk en achterlijf variabel. Lengte 11-17 mm.

Verspreiding en vliegtijd

Europees. Van West-Europa tot in de Kaukasus. Van Mid- den-Zweden en Zuid-Noorwegen tot Italië en van Spanje tot in de Kaukasus (NIELSEN 1999, STACKELBERG 1958, J. VAN STEENIS 2000). Overal zeldzaam; de vele oude waarnemingen kunnen duiden op een achteruitgang (J. VAN STEENIS 2000). Vaak wordt maar een exemplaar per dag waargenomen.

In ons land bekend van vier exemplaren: rond 1890 Driebergen (UT), 24 augustus 1915 Huizerheide (NH), 21 augustus 1954 Helmond (NB), rond 1955 De Doort (LI) (GEURTS 1961, DE MEIJERE 1916, VAN DER WULP & DE MEIJERE 1898, VAN DER ZANDEN 1959).

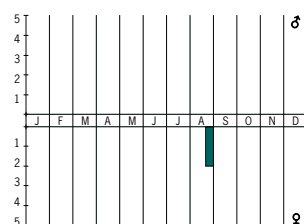
In Europa vermoedelijk een generatie (J. VAN STEENIS 2000).

Ecologie

De Nederlandse exemplaren zijn waarschijnlijk gevangen in loofbos op zandgrond, vochtig loofbos en heide. *Spilomyia manicata* heeft een voorkeur voor oude eiken-beukenbossen (SPEIGHT 1988A, TORP 1994), maar komt in Zweden ook voor in dennenbossen met oude loofbomen zoals berk, esdoorn en es (J. VAN STEENIS 2000).

De soort wordt weinig op bloemen aangetroffen. Meestal is hij vliegend te vinden tussen gebladerte, drinkend bij kleine stroompjes of een territorium verdedigend langs de bosrand

Spilomyia manicata

op 1-2 meter hoogte (SPEIGHT 2001, J. VAN STEENIS 2000). Hij heeft een voorkeur voor warme open plaatsen, vaak met vochtige delen. Bloembezoek is vastgesteld op diverse schermbloemen zoals melkeppe, moerasscherm en wilde peen en andere bloemen zoals moerasspirea (NIELSEN 1990), guldenroede (TORP 1994), blauwe knoop en look (SPEIGHT 2001).

In Zuid-Zweden is een pop gevonden in een natte boomholte in een esdoorn. In Zweden zijn vrouwtjes gevangen met raamvallen die geplaatst waren bij boomholten in eik (pers. obs. N. Jansson & J. van Steenis).

Summary – Disappeared. Four specimens from around 1890, 1915, 1954 and 1955. Presumably deciduous forest.

Spilomyia saltuum Kale wespvlieg

JVS

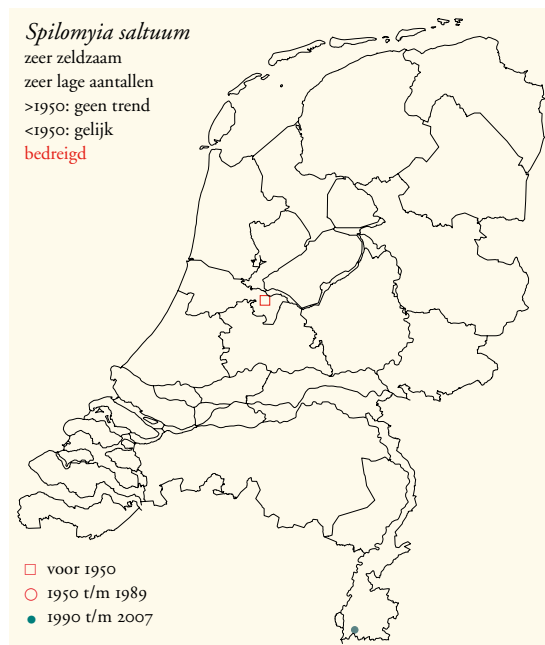
Vrij kleine *Spilomyia* met bijna kaal borststuk en hoogstens eerste drie voortarsleedjes zwart. Voorste gele banden op rugplaatjes smaller dan bij *S. manicata* en in het midden duidelijk onderbroken. Lengte 11-15 mm.

Verspreiding en vliegtijd

Palearctisch. Van West-Europa tot de Kaukasus en Turkije (STACKELBERG 1958, J. VAN STEENIS 2000). Zeer zeldzaam in en ten noorden van de Alpen, zuidelijk van de Alpen verspreid voorkomend (J. VAN STEENIS 2000). Soms worden meerdere exemplaren op een dag waargenomen.

In ons land slechts twee vindplaatsen: 20 juli 1944 Bussum (NH) en 5 juli 1991 Eyserbos (LI) (BARENDREGT ET AL. 2000).

In Europa waarschijnlijk een generatie (J. VAN STEENIS 2000).

Ecologie

De soort heeft een voorkeur voor warme open plaatsen, vaak met vochtige delen, en vliegt tussen het gebladerte of drinkt bij kleine stroompjes (SPEIGHT 2001, J. VAN STEENIS 2000). Bloembezoek vindt voornamelijk 's ochtends plaats op diverse schermbloemen en andere bloemen zoals duifkruid

(SPEIGHT 2001). Mannetjes verdedigen een territorium langs de bosrand op 1-3 meter hoogte. In Nederland is de soort gevonden in eiken-beukenbos op zandgrond en löss. In Zuid-Europa heeft hij een voorkeur voor groenblijvend eikenbos, maar verder naar het noorden komt hij ook in zomergroen eikenbos voor (SPEIGHT 2001). In Zuid-Frankrijk is *S. saltuum* gevangen in een populierenplantage (J. VAN STEENIS 2000). De onvolwassen stadia zijn onbekend.

Summary – Very rare. Two records: 1944 and 1991. One record from mixed forest.

Syritta Menuetzwefvliegen

WR

Kleine slanke zweefvliegen (5-9 mm) met dikke achterdijen en dof witte zijden van de borststukrug.

Taxonomie en determinatie

Lyneborg & Barkemeyer (2005) reviseren het genus op wereldniveau. Behalve die revisie is er geen tabel waarin alle drie de Europese soorten staan. Van der Goot (1981) vermeldt *S. pipiens* en *S. vittata*, Sack (1932) vermeldt naast *S. pipiens* ook *S. flaviventris* (MACQUART, 1842) (als *S. spinigera* LOEW, 1848).

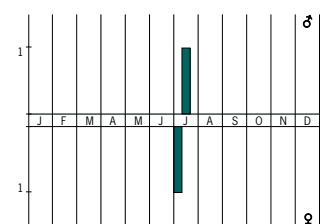
Verspreiding

Kosmopolitisch. Soortenrijk genus (57 soorten), oorspronkelijk beperkt tot de oude wereld met het zwaartepunt in het afrotropische gebied (40 soorten) en het oriëntaalse gebied (15 soorten). Het genus is geïntroduceerd in Noord- en Zuid-Amerika (LYNEBORG & BARKEMEYER 2005, THOMPSON ET AL. 1990). In Europa komen drie soorten voor, in Nederland een.

Ecologie

Syritta-soorten zijn warmteminnend. De larven leven in rottend plantenmateriaal.

De ogen van *Spilomyia*-soorten, zoals dit mannetje *S. saltuum*, zijn fraai getekend.

Spilomyia saltuum